

FRANS JAGER, BEWONER VAN HET EERSTE UUR

Een gesprek met de ouders van Frans.



Frans Jager

Frans woont het langst op Hernesseroord, vanaf 12 juni 1973 om precies te zijn. Dat was de datum, die mevr. Jager me direkt noemde, toen ik haar belde voor een afspraak. Samen met mijn vrouw ben ik naar Papendrecht gegaan voor een gesprek met dhr. en mevr. Jager.

Na de hartelijke begroeting wijst mevr. Jager ons op een foto van hun kleinzoons. Twee leuke jongens, ze lijken allebei precies op Frans. Het zijn de kinderen van hun dochter Margreet.

Het gesprek gaat vlot van start, ik hoef nauwelijks vragen te stellen en de avond blijkt veel te kort voor alle verhalen. Het zijn verhalen van twee mensen, die worden gedreven door de zorg voor hun zoon Frans, nu 26 jaar.

Dhr. Jager vertelt, dat zij vanaf 1948 in Papendrecht wonen. Hij werkte bij vliegtuigfabriek Aviolanda,

later een onderdeel van Fokker. Hij had graag vliegtuigbouwkunde gestudeerd, maar de oorlog verhinderde dat. Tijdens zijn werk heeft hij in de avonduren deze opleiding alsnog gevolgd. Hij begon als technicus en was later verantwoordelijk voor het uit te besteden werk. Door de opdrachten die hij weg te geven had, was hij een graag geziene gast, maar hij moest er wel veel autoritten voor maken.

Het is voorgekomen, dat hij bijna in slaap viel achter het stuur. Een slapeloze nacht was de oorzaak en daarmee zijn we weer terug bij Frans. Dhr. en mevr. Jager sliepen bij toerbeurt om de andere nacht, want de situatie werd steeds moeilijker.

Ze vertellen over de driftbuien van Frans, de herrie 's nachts, het bed dat hij tegen de deur schoof en het onbegrip van de arts: "Niks aan de hand, hij is verwend en moet een pak op zijn kont hebben". De burens hebben gelukkig nooit geklaagd over de herrie, maar begrepen

later niet dat je je kind de deur uit kunt doen. Ze hadden geen idee wat er aan de hand was. Burenhulp was er ook niet, vertelt mevr. Jager, je moest alles zelf doen.

Ze vertelt waarom Frans zo geworden is. Toen hij drie jaar was, kreeg hij een sluimerende hersenontsteking, waardoor hij zich langzaam maar zeker anders en vooral steeds moeilijker ging gedragen. De oorzaak kan mazelen zijn geweest, maar ze weten het niet zeker.

Frans kon niet thuisblijven, er moest iets gebeuren, hij was inmiddels zeven jaar geworden.

Hij is eens " op zicht " geweest in een internaat elders in het land. Daar werd hij een half uur lang getest. Zijn ouders moesten vragen beantwoorden, zoals: " komen er zelfmoorden voor in de familie, zijn er drankzuchtigen in uw familie?"

Jager: " Gaat dat altijd zo hier? "

Antwoord: " De uitslag van de test is hopeloos, dat kind zijn hersenen zullen wel weggerot zijn, hij komt alleen in aanmerking voor een slechte groep, maar daar is het meestal het betere gooi- en smijtwerk".

Jager wendde zich tot een kinder-psichiater in Dordrecht en vertelde bovenstaande ervaring. Op de vraag van de psychiater welke opleiding die arts had, antwoordde Jager vinnig: "Een schriftelijke cursus bij het NTI, denk ik "

Bij de Merwebolder in Sliedrecht werd hij geweigerd. Goede raad was duur. Via het S.P.C.in Dordrecht kwam dhr. Jager in contact met een inrichting in Brabant, daar kon hij wel geplaatst worden.

Als ik vraag hoe zij de uithuisplaatsing van Frans hebben ervaren, geven zij allebei tegelijk hetzelfde antwoord: " Je valt in een diep gat ".

Aan zijn verblijf daar van drie en een half jaar hebben zij geen goede herinneringen overgehouden.

We horen met stijgende verbazing hun relaas. Je kreeg een knipkaart, goed voor 12 bezoeken per jaar. Daar aangekomen, moest je je melden bij de portier, waarna de zuster je kind kwam brengen. Mevr. Jager vertelt, dat ze een keer de inrichting belde om te zeggen, dat ze op de verjaardag van haar zoon zou komen. Dat kon niet, was de ijzige reactie. " Ik kom toch, dan ga ik wel met hem buiten wandelen ", zei ze vastbesloten. Juist die dag regende het pijpestelen, maar ze moesten buiten blijven.

Vreemde toestanden in dat internaat. Op een zekere dag waren alle speelwerktuigen verdwenen. Het bleek dat er zomaar een nieuwe directie en staf was gekomen. De ouders wisten van niets. De kinderen werden vaker opgesloten en kregen meer medicijnen.

Ongeruste telefoontjes naar de directie werden simpel beantwoord met " Het gaat goed met Frans ", maar een van de verzorgsters vertrouwde hen toe: " Het gaat niet goed met Frans ".

Dhr. Jager zegt met klem dat het internaat nu wel goed funktioneert. Het internaat besloot tenslotte hulp te vragen aan een neuroloog in

Tilburg om de medicatie te herstellen.

Vervolgens kwamen zij op de kennismakingsdag van Hernesseroord. Dr. Roelofs besloot Frans als eerste op te nemen en heeft de medicijnen in orde gemaakt.

Toen zij Frans brachten kwamen de verzorgsters naar hem toe met de woorden: " Leuk, dat hij er is ". Mevr. Jager antwoordde: " Ik weet niet of jullie dat over een week nog zeggen! " Er is toen alle tijd genomen om hem tot rust te laten komen. Dat kon toen nog, omdat er nog maar weinig bewoners waren. Het was juni 1973 op de Tjalk. Later, in 1977, ging hij naar de Schouw, waar hij nog steeds woont.

Al vanaf het begin begreep Piet Jager, dat er veel werk te doen was in de zorg voor onze kinderen. Hij liet het er niet bij zitten, zeker na de ervaring met de eerste inrichting, waar alles buiten de ouders omging.

Hij was 10 jaar lang voorzitter van de

oudervereniging V.O.G.G., afdeling Dordrecht. Hij zat in het eerste P.O.C. van

Hernesseroord, dat in oktober 1973 van start ging. Ruim 12 1/2 jaar zat hij in P.O.C.'s.

In 1974 was hij samen met dhr. van Liempt namens de ouders van H.O. aanwezig bij de oprichting van het W.O.I. (Werkverband van Ouders rond Internaten) in de inrichting Maria Roepaan.

Hij was vastbesloten: " Het zijn onze kinderen, het blijven onze kinderen, we willen inspraak ".

Hij is ervan overtuigd dat de zwakzinnigenzorg sterk verbeterd is mede door de inbreng van ouders, maar het is nog niet genoeg. " Er zouden zich meer ouders voor moeten inspannen. Het komt altijd op dezelfde neer. Je vraagt je af of de ouders wel verder kijken dan Hernesseroord



Dhr. en mevr. Jager

of het eigen paviljoen ", aldus Jager.

De zorg wordt bedreigd door politiek den Haag, dat de klok wil terugdraaien en dat mag niet. Het W.O.I. doet daar veel aan, maar heeft te weinig mankracht. Hij weet het uit de eerste hand: Zijn zoon Dick werkt op het bureau van het W.O.I. en maakt met dhr. Jongerius lange dagen. Daar wordt keihard gewerkt. Hadden ze maar meer mensen, dan konden ze meer doen. Het W.O.I. is eigenlijk een vakbond, die vecht voor het belang van onze kinderen.

Mede door de inspanningen van het W.O.I. zijn de bezuinigingen die de overheid heeft opgelegd, in ieder geval teruggedrongen. Er is een grote wachtlijst in het land (6000). Er komen 650 extra internaatsplaatsen bij, maar dat is niet genoeg. Ook de vergrijzing is een probleem. Het W.O.I. wil de politiek bewerken, zodat bij een nieuw regeerakkoord de belangen van de internaatsbewoners beter tot zijn recht komen.

Dhr. Jager is nu actief als voorzitter van het P.I.O. in Zuid-Holland (Provinciaal Internaat-ouders Overleg).

Van alle internaten in de provincie zijn daarin ouders vertegenwoordigd. Zij vergaderen eenmaal per twee maanden en bespreken alle zaken betreffende de intramurale zorg in overleg met het W.O.I.-bureau. Als P.I.O.-voorzitter heeft hij met enige P.I.O.-bestuursleden 1 maal per 3 maanden een overlegvergadering met een delegatie van de internaat-direkties van Zuid-Holland. Tevens heeft hij als afgevaardigde van de internaat-ouders zitting in de provinciale federatie van ouderverenigingen om ook met hen samen te werken voor de belangen van de geestelijk gehandicapten.

Over Hennesseroord vertelt hij: Dr. Roelofs was de grote promotor van de P.O.C.'s en het V.O.C., terwijl hij ook de stuwkracht was bij de oprichting van " De Brugh ". In oktober 1973 draaide het eerste P.O.C. al. Ook de andere direktieleden staan zijns inziens positief tegenover ouderparticipatie, evenals staf en paviljoensleidingen.

Op de vraag " Wat is het verschil tussen H.O. nu en H.O. toen? "antwoordt hij : " Het is een stabiel huis, heel positief, we zijn erg blij met Hennesseroord ".

Hij heeft ook het gevoel dat het personeel meer volgroeid is. Het zijn vooral mensen, die zich realiseren dat zij de bewoners onvoldoende aandacht kunnen geven in deze tijd van onverantwoorde snoeizucht van dit kabinet. (te grote groepen, te weinig personeel).

Het is ook heel goed dat broers en zusters aandacht blijken te hebben voor onze bewoners. Hun zoon Dick is ook op de broer- en zusterdagen geweest en stond er versteld van, wat er allemaal los komt op zo'n dag.

" Als ouders hoop je dat de broers en zusters je taak een beetje overnemen als wij er niet meer zijn ".

Hoe hebben Margreet en Dick hun jeugd beleefd, toen Frans nog thuis was?

Het was een moeilijke tijd. Frans had driftbuien, pakte snoep af, scheurde schoolboeken kapot. Ze hadden onvoldoende nachtrust en misschien ook minder aandacht dan nodig was voor hen.

Margreet was 16 toen Frans naar de inrichting ging. Ondanks alle moeilijkheden, vond ze het toch heel erg dat Frans weg moest. Ze is later nog verpleegster geweest in dat internaat, maar kon dat niet volhouden.

Dhr. en mevr. Jager zijn geweldig blij met hun 2 kleinzoons, maar voegen daaraan toe: " We waren allemaal bang toen onze dochter in verwachting was".

Margreet kan nu makkelijker praten over Frans dan vroeger. Ze praat er ook over met haar kinderen. Ze heeft de jongens verteld, waarom Frans anders is geworden dan zij. Frans was wel "goed" geboren, maar door een ziekte was hij zo geworden. Aangrijpend was het vervolg: Toen een van de jongens ziek was en koorts had, vroeg hij zijn moeder: " Word ik nu ook als oom Frans en doen jullie me dan ook weg? "

Het gesprek komt als vanzelf weer bij Frans. Uit de verhalen over Frans spreekt hun grote zorg over hem, maar ook voor hem, terwijl de humor niet vergeten wordt.

Een bloemlezing uit het leven van Frans.

- Hij is gek op ijsjes. Een kind met een ijsje in de hand, kan maar beter uit de buurt van Frans blijven . In het restaurant van H.O. worden de ijsjes op de w.c. genuttigd, als Frans in aantocht is. De kinderen waarschuwen elkaar, als de kust weer veilig is.
Jager: Ik heb heel wat ijsjes van kinderen moeten vergoeden.
- Eens zag hij kans zich los te rukken, de straat over te rennen en een papagaai te grijpen. Een handvol veren was het resultaat. Wat het beest toen heeft gezegd, is niet bekend.
- Hij speelt het klaar om staande koffie te drinken op een familie-schommel in beweging en ook nog over een bankje te stappen. Het personeel was er al aan gewend en gniffelde, maar zijn moeder wilde niet kijken.
- Frans mocht de officiële eerste paal slaan van de Meerpaal en stond met zijn ouders tussen de genodigden. Hij was verkouden die dag en de dichtsbijzijnde gelegenheid om zijn snotneus af te vegen was de jas van dr. Roelofs...
- Ook bij de officiële opening van Hernesseroord liet hij zich niet onbetuigd. Plotseling stoot hij weg, passeerde de commissaris van



de Koningin en stevende richting Koningin Juliana en deed een greep in haar bord met lekkere hapjes. Nederige excuses van Jager sr. werden hoffelijk weggewuifd door onze vorstin. Om dat te onderstrepen, hield ze het bord voor Frans en zei "Neem maar gerust hoor!" De reactie van Frans was even snel als onverwacht: Met een vies gezicht smeed hij zijn veroverde buit terug op het koninklijke bord.

- Zijn enorme energie blijkt uit het urenlange springen op de trampoline, die daardoor heel vaak in de revisie moet.

Uit alle verhalen blijkt hoe onberekenbaar Frans is. Daardoor kan hij nooit thuis zijn.

Zijn moeder zucht: "Dat is zo jammer, je hebt hem nooit eens helemaal voor je zelf."

Het is inmiddels bijna 22.15 uur geworden en mevr. Jager stelt voor naar de t.v. te kijken. Juist die avond is er een programma met de titel: "Zwakzinnigheid is heel normaal", een documentaire van Hans Claessen, gemaakt t.g.v. de landelijke actie van de N.Z.R., sectie zwakzinnigenzorg en "De Hartekamp" in Heemstede. We kijken met zijn vieren naar beelden, waarin we bepaalde ervaringen wel herkennen, toch blijven er nog vragen. Helaas, het is tijd om naar huis te gaan.

We spraken met twee mensen, die ervaren hebben, dat hun leven wordt bepaald door de zorg voor Frans. Het bepaalt ook het leven van de andere kinderen en heeft zijn weerslag in het leven van de kleinkinderen.

De avond is veel te kort, we hadden graag nog verder gepraat met dhr en mevr. Jager, ouders van het eerste uur.

P. Versteeg

Aug. 1988.



de Koningin en stevende richting Koningin Juliana en deed een greep in haar bord met lekkere hapjes. Nederige excuses van Jager sr. werden hoffelijk weggewuifd door onze vorstin. Om dat te onderstrepen, hield ze het bord voor Frans en zei "Neem maar gerust hoor!" De reactie van Frans was even snel als onverwacht: Met een vies gezicht smeed hij zijn veroverde buit terug op het koninklijke bord.

- Zijn enorme energie blijkt uit het urenlange springen op de trampoline, die daardoor heel vaak in de revisie moet.

Uit alle verhalen blijkt hoe onberekenbaar Frans is. Daardoor kan hij nooit thuis zijn.

Zijn moeder zucht: "Dat is zo jammer, je hebt hem nooit eens helemaal voor je zelf."

Het is inmiddels bijna 22.15 uur geworden en mevr. Jager stelt voor naar de t.v. te kijken. Juist die avond is er een programma met de titel: "Zwakzinnigheid is heel normaal", een documentaire van Hans Claessen, gemaakt t.g.v. de landelijke actie van de N.Z.R., sectie zwakzinnigenzorg en "De Hartekamp" in Heemstede.

We kijken met zijn vieren naar beelden, waarin we bepaalde ervaringen wel herkennen, toch blijven er nog vragen. Helaas, het is tijd om naar huis te gaan.

We spraken met twee mensen, die ervaren hebben, dat hun leven wordt bepaald door de zorg voor Frans. Het bepaalt ook het leven van de andere kinderen en heeft zijn weerslag in het leven van de kleinkinderen.

De avond is veel te kort, we hadden graag nog verder gepraat met dhr en mevr. Jager, ouders van het eerste uur.

P. Versteeg

Aug. 1988.